

V.10

Overdracht patiëntendossiers na ontstentenis van de arts zonder opvolging

Inleiding

Als een arts (plotseling) stopt met zijn praktijk is het meestal de opvolger die de verantwoordelijkheid voor de dossiers overneemt. In de praktijk kan zich het probleem voordoen dat er geen opvolger voor de praktijk gevonden kan worden. De arts die stopt blijft dan zelf verantwoordelijk voor de dossiers die in zijn praktijk achterblijven. Problematischer is het als de arts zelf niet meer in staat is om de dossiers te beheren, bijvoorbeeld omdat hij overlijdt. Onduidelijk is dan wie verantwoordelijk wordt voor het beheer van de dossiers. Het is van groot belang, voor de continuïteit van zorg en het kunnen uitoefenen van de wettelijke patiëntenrechten, dat de dossiergegevens toegankelijk blijven en op een veilige locatie bewaard worden.

Dit advies beoogt een praktische handreiking te geven op welke wijze aan de bewaarplicht invulling moet worden gegeven voor het geval later geen opvolger voor de praktijk gevonden wordt. Het is bedoeld voor solistisch werkende huisartsen en specialisten. Artsen die in een instelling werken (al dan niet in dienstverband) hebben niet met dit probleem te maken aangezien de instelling de dossiers beheert, ook na overlijden van de arts.

Dit advies vervangt het advies van de KNMG inzake overdracht patiëntendossier na vertrek huisarts zonder opvolging uit 2000.

1 Verantwoordelijkheid voor het dossier

Volgens de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) moet de arts over de behandeling van de patiënt een dossier bijhouden. Dit dossier moet door de arts gedurende 15 jaar,¹ of zoveel langer als redelijkerwijs uit de zorg van een goed hulpverlener voortvloeit, bewaard worden². Na die termijn van 15 jaar kunnen de dossiers vernietigd worden.³ Volgens de WGBO vangt de bewaartermijn aan op het moment dat de gegevens worden verwaardigd⁴. Algemeen wordt echter aangenomen dat de termijn aanvangt op het moment dat de behandeling is beëindigd.⁵ Nadat de arts is overleden zal gekeken moeten worden hoe lang de gegevens die in zijn praktijk achterblijven nog bewaard moeten worden. Dit zal per dossier verschillen en afhangen van onder andere de inhoud van het dossier en van het moment waarop voor het laatst een dossieraantekening is gemaakt. Zo zal het in het algemeen niet noodzakelijk of zinvol zijn om het dossier de volle 15 jaar na overlijden van de arts te bewaren, maar dit kan wel.

Uit de plicht de dossiers te bewaren volgt onder meer dat de dossiergegevens toegankelijk moeten zijn en moeten blijven, ook nadat de praktijk is beëindigd. Dit is noodzakelijk om ook dan de patiënt of diens vertegenwoordiger de gelegenheid te bieden de patiëntenrechten, zoals het inzage-recht en het vernietigingsrecht, uit te oefenen. Bij elektronisch opgeslagen gegevens is het van belang dat de software en de hardware zodanig worden bijgehouden dat de toegankelijkheid van elektronische dossier gegarandeerd is. Ook moet de software het mogelijk maken gegevens te vernietigen, zo oordeelde de klachtencommissie DHV Utrecht reeds in 1997. De verplichting om de dossiers te bewaren eindigt niet als de arts met zijn praktijk stopt of op andere wijze niet meer in staat is de dossiers te beheren. De bewaarplicht kan dan wel aan een ander worden overgedragen, bijvoorbeeld aan de opvolger van de praktijk of aan de nieuwe huisarts van de patiënt. De plicht om dossiers te bewaren impliceert onder meer dat de arts geschikte maatregelen treft om ervoor te zorgen dat zijn dossiers correct bewaard blijven op het moment dat hij daar zelf niet meer voor kan zorgdragen.

2 Wel of geen opvolger

In de meeste gevallen is er geen probleem met de opslag van dossiers na ontstentenis van de arts. Het probleem doet zich alleen voor in het geval een arts niet in een instelling werkt, geen opvolger heeft, zelf niet in staat is het dossier te bewaren en de patiënten het dossier niet komen ophalen. Het zal gaan om een relatief gering aantal dossiers. Hieronder worden de verschillende scenario's beschreven. In **bijlage 1** is een schematische weergave opgenomen.

De arts werkt in een instelling

Werkt een arts in een instelling, dan rust de dossierplicht op de instelling.

¹ Artikel 7:454 lid 3 BW, Tweede Kamer, Kamerstuk 2004-2005, 30049, nr.5.

² De plicht het dossier te bewaren eindigt eerder als de patiënt een beroep heeft gedaan op zijn vernietigingsrecht.

³ De verjaringstermijn in het civiele recht is 20 jaar en vangt aan op het moment dat de schade wordt geconstateerd. Het kan dus voorkomen dat een claim wordt ingediend nadat het medisch dossier, dat als bewijs kan dienen, is vernietigd. Voor meer informatie hierover www.vvaa.nl.

⁴ Artikel 7:454 lid 3

⁵ bijvoorbeeld Stolker 2004, (T&C Gezondheidsrecht), art. 7:454 WGBO, aant. 4.

Een opvolger neemt de praktijk over

Een opvolger neemt samen met de praktijk in beginsel ook de bewaarplicht voor alle daar aanwezige dossiers over. Dit geldt niet voor de dossiers van patiënten die daartegen bezwaar hebben gemaakt. Op verzoek worden deze dossiers naar de nieuwe arts van de patiënt gestuurd of aan de patiënt meegegeven. De opvolger zal de bewaartermijn voor de overgenomen dossiers in acht moeten nemen. Deze verplichting is ook opgenomen in het standaard LHV contract voor overname van de praktijk.

Geen opvolger in de praktijk

Als er geen opvolger is zijn er twee scenario's denkbaar: (A) de arts is zelf in staat zijn dossiers (tijdelijk) te beheren en (B) de arts kan zijn dossiers niet meer zelf beheren, bijvoorbeeld als hij (plotseling) overlijdt of vertrekt.

A. Arts kan zelf (tijdelijk) bewaren

De meeste patiënten zullen na verloop van tijd een nieuwe arts vinden. De dossiers kunnen dan, op verzoek en met toestemming van de patiënt, daarheen gestuurd worden. De dossiers van patiënten die nog geen nieuwe huisarts gevonden hebben, kunnen aan de patiënt worden meegegeven. Het grootste deel van de actieve dossiers zal op deze manier een nieuwe bewaarplaats krijgen. Er blijven echter altijd dossiers in de praktijk achter. Bijvoorbeeld dossiers van overleden patiënten, patiënten die zijn verhuisd of in het buitenland wonen. Deze dossiers zullen door de arts bewaard moeten worden. Hij zal vervolgens de bewaarplicht aan een ander moeten overdragen. Dit kan bijvoorbeeld door de dossiers onder te brengen bij een collega. Deze zal de dossiers gedurende de resterende bewaartermijn moeten beheren.

B. Arts kan niet zelf bewaren

Is de arts niet in staat de overgebleven dossiers te bewaren dan blijft de bewaarplicht *tijdelijk* bij de waarnemer totdat het dossier naar de patiënt (of diens nieuwe arts) wordt gezonden. De plicht tot het leveren van (huisartsen)zorg, en daarmee ook de bewaarplicht, gaat niet permanent over op de associé(s) of waarnemer(s) als geen opvolger gevonden wordt tenzij de arts dit specifiek heeft geregeld. Blijven er dossiers in de praktijk achter, dan dienen deze bewaard te worden op een locatie die de arts vooraf bepaalt (zie hoofdstuk

3 Tijdig regelen

De wettelijke plicht om dossiers te bewaren impliceert dat de arts tijdig regelt waar en door wie zijn dossiers bewaard zullen worden nadat hij is overleden of op andere wijze *plotseling* niet meer in staat is zelf de dossiers te beheren.

Omdat het niet zeker is of er na het beëindigen van de praktijk een opvolger zal zijn die de bewaarplicht kan overnemen, moet de arts tijdig (schriftelijk) regelen op welke wijze hij invulling gaat geven aan de overdracht van zijn bewaarplicht. Het ligt voor de hand hierover afspraken te maken met collega-artsen uit de omgeving. Omdat alle solistisch werkende artsen met ditzelfde probleem zitten, is collegialiteit op dit punt van groot belang. Ook is het denkbaar dat afspraken worden gemaakt met de lokale Huisartsendienstenstructuur (HDS), het plaatselijk ziekenhuis, de GGD of een andere zorginstelling. De bewaarplicht moet overgenomen worden door een beroepsbeoefenaar met een eigen beroepsgeheim. Of door een beheerder die een beroepsbeoefenaar als contactpersoon heeft. Op deze wijze wordt gegarandeerd dat de medische gegevens niet zonder meer door anderen opgevraagd en ingezien kunnen worden. Bij het opstellen van een regeling kan de arts een contactpersoon benoemen die begeleiding/uitvoering en toezicht op het correct onderbrengen van de dossiers op zich neemt. Dit kan bijvoorbeeld de assistente zijn of een collega arts uit dezelfde plaats of regio. Deze persoon dient vanzelfsprekend op de hoogte te zijn van het bestaan van de regeling. Ook ligt het voor de hand om de waarnemgroep te informeren over de regeling. Regelmatig zal de arts moeten bezien of de regeling nog actueel is. Omdat elektronisch opgeslagen gegevens meestal zijn beschermd met een wachtwoord, moet de arts ervoor zorg dragen dat er iemand is die in geval van nood toegang tot de computer en de medische gegevens heeft. Deze toegang is uiteraard beperkt tot het doel waarvoor zij is verleend, te weten: overdracht

van de gegevens aan de persoon/ instelling die de dossiers gaat beheren. In een aantal gevallen kan het nodig zijn de elektronische dossiers te printen en in die vorm te bewaren. Dit is met name het geval als de software het niet mogelijk maakt gegevens tussen artsen uit te wisselen.

Waar opnemen?

Als er in de praktijk nog een privacyreglement aanwezig is, kan de regeling voor overdracht van de bewaarplicht daarin worden opgenomen. Omdat het sinds de inwerkingtreding van de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) niet meer verplicht is een privacyreglement te hebben, kan volstaan worden met een aparte regeling voor de overdracht van de bewaarplicht.

Als er niets geregeld is

Heeft de arts geen regeling getroffen, dan moet getracht moeten worden de dossiers onder te brengen bij een collega-arts. Voorkomen moet worden dat de erven (die doorgaans geen beroepsgeheim hebben) met de dossiers worden opgezadeld. Omdat alle (solistisch werkende) artsen met het probleem van opslag van dossiers na vertrek hebben te kampen, is onderlinge collegialiteit van groot belang. De assistente of een andere medewerker zal behulpzaam kunnen zijn bij het regelen van de zaken. Natuurlijk kan dit ook worden gedaan door een behulpzame collega arts. Omdat de regel is dat de arts zelf verantwoordelijk is voor het beheer van zijn dossiers, is het niet meer dan redelijk om, als hij dat niet vooraf geregeld heeft, eventuele kosten te verhalen op de boedel.

4 Kennisgeving aan patiënten

Patiënten moeten op de hoogte zijn van de regeling die de arts getroffen heeft voor de overdracht van de bewaarplicht. Bijvoorbeeld via een aankondiging in de wachtkamer, een patiëntenfolder of op de website. Daarnaast is het van belang dat patiënten geïnformeerd worden zodra hun dossiers overgedragen worden aan een ander. Na ontstentenis van de arts, zullen zijn patiënten daarom zo spoedig mogelijk op de hoogte moeten worden gesteld. Als er een contactpersoon is benoemd, kan deze dat op zich nemen. Anders kan dit worden gedaan door directe collega(s) uit de praktijk, de waarnemgroep of door de arts die de dossiers zal overnemen. De assistente kan behulpzaam zijn. Over de overdracht van de dossiers kunnen patiënten op de hoogte worden gesteld via bijvoorbeeld een aankondiging in de wachtkamer (als de waarnemer de zorg overneemt), een brief en/of een aankondiging in een regionale krant. Ook kennisgeving aan de regionale inspectie en instanties waar informatie aan patiënten wordt verstrekt is van belang opdat later te achterhalen is waar de dossiers gebleven zijn. In de brief of aankondiging moet aangegeven worden of, hoe en door wie de zorg tijdelijk verleend zal worden, tot welke datum en waar men het dossier kan ophalen of eventueel toegezonden krijgen, wat er met de gegevens ná die datum gebeurt en welke rechten men dan nog heeft ten aanzien van het dossier. Het kan ook verstandig zijn een korte periode voor het aflopen van de bewaartermijn een korte aankondiging in een regionale krant te herhalen.

5 Inzagerecht en andere rechten

Patiënten hebben het recht op inzage, kopie en vernietiging van de dossiergegevens. Voornoemde rechten gelden ook ten aanzien van de dossiers die bij/door de bewaarder zijn opgeslagen. De begeleiding bij en toezicht op het uitoefenen van de patiëntenrechten kan door de contactpersoon worden uitgevoerd.

6 Overzicht van te nemen acties

Vooraf

- Opstellen regeling voor de overdracht van dossiers bij ontstentenis.

Voorbeeldregeling

In geval van ontstentenis (zoals overlijden of plotselinge ziekte) wordt de bewaarplicht voor de in de praktijk overgebleven patiëntendossiers overgedragen aan, dan wel diens opvolger.

De arts die de dossiers overneemt zal de dossiers bewaren voor zolang de bewaartermijn dat vereist of zoveel langer als goed hulpverlenerschap vereist.

- De regeling moet bij patiënten van de arts bekend zijn. Dit kan via kennisgeving in de spreekkamer/brief/krant.

Bij overlijden of ontstentenis

- Kennisgeving aan patiënten van overlijden of ontstentenis;
- Mogelijkheid bieden aan patiënten zelf het dossier op te halen of het toegezonden te krijgen;
- Contactpersoon bij of buiten bewaarder aanzoeken in verband met uitoefening rechten ten aanzien van dossiers;
- Eventueel aankondiging vernietiging dossiers in brief of krant tijdig voor afloop bewaartermijn.

Bijlage 1

Bijlage 1 Schematisch overzicht van mogelijke scenario's voor overname dossiers bij ontstentenis.

